

Handläggare
Åsa Örnevik
Telefon: 08-50815039

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2024-04-25

Remiss av förslag till ny avfallsplan för Stockholms stad 2025-2030

Svar på remiss från avfallsnämnden, dnr 24NM4.

Förvaltningens förslag till beslut

- Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Stockholm vatten och avfall AB som svar på remissen.
- Ärendet justeras omedelbart

Sammanfattning

Avfallsnämnden har utarbetat ett förslag till ny avfallsplan för Stockholm stad. Planen är i stort en revidering av nuvarande plan med skärpt fokus på cirkulär ekonomi.

Planen har fyra huvudmål som bryts ned till mer detaljerade delmål och varje delmål har ett antal åtgärder som stadens förvaltningar och bolag ansvarar för att genomföra för att målen ska uppnås. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har huvudansvar för genomförandet av en åtgärd och är bidragande aktör för elva åtgärder, varav förvaltningen redan arbetar med ett flertal och resterande är genomförbara i samverkan inom staden.

Förvaltningen är positiv till förslaget och anser att det är en bra och framåtsträvande avfallsplan. Avfallsplanens koppling till stadens miljöprogram 2024–2030 och klimathandlingsplan 2024–2030 skapar en bra helhet och gör det enklare att arbeta in delmål och åtgärder i nämndens verksamhetsplan.

Bakgrund

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har mottagit en remiss från Stockholm Vatten och Avfall AB för yttrande senast den 19 april 2024. Förvaltningen har beviljats anstånd till den 26 april 2024.

Ärendet

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en avfallsplan som omfattar allt avfall i kommunen, både det som kommunen har ansvar för och övrigt avfall. Planen ska redovisa vilka mål och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar för och innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen.

Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet – vid planering av nya områden, vid prövning av bygglov, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska förebygga avfall och hantera det avfall som uppstår.

Avfallsnämnden ansvarar för framtagandet av avfallsplanen. Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål. Under varje mål ges en vision för år 2040. Visionerna syftar till att nå stadens långsiktiga mål i Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm, om en hållbar, växande och dynamisk stad.

Huvudmålen bryts ned till mer detaljerade delmål och varje delmål har ett antal åtgärder som stadens förvaltningar och bolag ansvarar för att utföra för att uppnå målen. Fördelningen är huvudansvarig aktör respektive bidragande aktör. Stadsdelsnämnderna har båda aktörsroller med tonvikt på bidragande. De åtgärder som förvaltningar och bolag har rådighet över är viktiga att de arbetas in i respektive verksamhetsplan och följs upp i verksamhetsberättelse.

Parallellt med avfallsplanens framtagande pågår revidering av både stadens miljöprogram och klimathandlingsplan. I möjligaste mån har hänsyn tagits till inriktningar i dessa båda styrdokument. De av avfallsplanens åtgärder som har direkta kopplingar till miljöprogram eller klimathandlingsplan indikeras i texten till berörd åtgärd. Om dessa styrdokument är beslutade inför slutversion av avfallsplanen kan justeringar göras i samband med inarbetande av remissynpunkter. Om inte kan anpassning till styrdokumentet göras vid halvtidsuppföljning av avfallsplanen.

Mål 1. Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt

Stockholms stad strävar efter att förebygga avfall genom att köpa rätt produkter i rätt mängder. Produkter återanvänds och repareras när så är möjligt. Staden strävar efter att gå från linjär konsumtion till mer cirkulära flöden och därigenom flytta avfallet från deponi mot återbruk i enlighet med EU:s avfallshierarki

Delmål för planperioden:

1.1 Den totala mängden avfall ska minska.

- 1.2 En större andel av avfallet ska återanvändas samt materialåtervinnas.
- 1.3 Mängden miljöfarligt avfall inklusive elavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.
- 1.4 Matsvinnet ska minska och det livsmedelsavfall som ändå uppkommer ska nyttiggöras genom biologisk behandling.
- 1.5 Mängden anläggnings-, bygg- och rivningsavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.
- 1.6 Mängden textilavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.
- 1.7 Mängden plastavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.
- 1.8 Mer av fosfor i avloppsslam ska tas till vara och återföras som växtnäring till åkermark.

Exempel på åtgärd inom mål 1 där stadsdelsnämnden är huvudansvarig aktör är: Genomföra åtgärder för att minska matsvinnet samt följa upp med årlig mätning. Respektive verksamhet redovisar vidtagna åtgärder samt utvärderar effekter av dessa. Åtgärden återfinns även i stadens miljöprogram 2024-2030 och klimathandlingsplan 2024-2030.

Exempel på åtgärd inom mål 1 där stadsdelsnämnden är bidragande aktör är: Kommunikativa insatser för källsortering på populära platser (källsorterade skräpkorgar).

Mål 2. Nedskräpningen i staden ska minska.

En växande stad innebär att allt fler ska samsas om samma begränsade yta, vilket ställer höga krav på en utvecklad och väl underhållen infrastruktur med låg nivå av driftstörningar, samtidigt som utsläppen ska minska och den biologiska mångfalden ska öka.

Nedskräpade platser kan, utöver att det ser trist ut, skapa en känsla av otrygghet. Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete med att minska nedskräpningen på gator och torg, samt i parker och grönområden. Åtgärderna består i att öka städningen och att med kampanjer och kommunikation förändra medborgarnas attityd och beteende beträffande nedskräpning. Nya insamlingssystem provas och städning sker när människor ser. Nedskräpning bedöms vara en av de största källorna till mikroplast i miljön. Det är också det område där de mest kostnadseffektiva åtgärderna bedöms möjliga att genomföra.

Delmål för planperioden:

- 2.1 Nedskräpningen i stadsmiljön ska minska.
- 2.2 Nedskräpning i stadens vattenområden ska minska.

Under mål 2 har stadsdelsnämnderna inget ansvar som huvudansvarig aktör. Exempel på åtgärd där stadsdelsnämnden är bidragande aktör är: Arbeta systematiskt med kommunikation, ”nudging” och andra insatser för att påverka och förbättra beteenden kopplat till nedskräpning.

Mål 3. Avfallshanteringen ska anpassas till människan.

Avfallet ska sorteras i fler fraktioner och tar allt större plats i fastigheter, samtidigt som många tjänster för återbruk och avfallshantering endast erbjuds utanför fastigheterna där avfallet ska lämnas på olika platser. Avfallshanteringsystemen ska fungera bra för alla som bor och verkar i Stockholm. Hela hanteringskedjan ska präglas av en god arbetsmiljö, hänsyn till den omgivande miljön och till avfallslämnarna; från det att avfallet uppkommer, att man vet hur det ska sorteras eller hanteras, via insamlingen till att det slutligen omhändertas och behandlas.

Alla som bor och verkar i staden har ett ansvar för att avfallshanteringen fungerar i det led där man själv deltar. Stockholm Vatten och Avfall har ansvar för att systemen är begripliga och fungerar på en övergripande nivå. Kommunala verksamheter har ansvar för att hantera sitt verksamhetsavfall korrekt. För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamlingssystemen. Inom fastigheten har fastighetsägaren ansvar för att det finns en väl fungerande och lättillgänglig avfallshantering.

Delmål för planperioden:

- 3.1 Systemen för avfallshantering ska vara enkla, ha god tillgänglighet och vara trygga att använda.
- 3.2 Systemen för avfallshantering ska erbjuda en god arbetsmiljö.
- 3.3 Systemen för avfallshantering tar hänsyn till omgivande miljö.
- 3.4 Systemen för avfallshanteringen medför en effektiv och fossilfri logistik.

Under mål 3 finns en åtgärd som berör stadsdelsnämnderna och där som bidragande aktör, att: Etablera källsortering på populära platser (källsorterade skräpkorgar).

Mål 4. Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering.

Detta mål har en central roll för att avfallsplanens övriga mål ska kunna nås.

I takt med att stadens befolkning ökar och att staden förtätas allt mer växer utmaningarna med att få till en väl fungerande avfallshantering i hela staden. Utmaningarna finns i hela kedjan, med start i fastigheterna där avfallet uppstår hos hushåll och

företag, via insamlingssystemen och transporter, till de anläggningar som behövs för hantering av avfallet.

Ansvar för att få till en fungerande avfallshantering är delat mellan många aktörer som exempelvis olika förvaltningar och bolag inom staden, fastighetsägare, byggherrar och markägare - både staden och privata. Med de många utmaningar som finns kan nya, innovativa och tidigare oprövade samarbeten, system och tjänster behöva testas och införas. Mobila system, samutnyttjande av mark eller lokaler och tillfälliga lösningar kan vara möjliga vägar framåt.

Delmål för planperioden:

4.1 Avfallsaspekter vägs in i alla steg i stadsbyggnadsprocessen.

4.2 Långsiktiga platser för etablering av avfallsanläggningar säkerställs.

4.3 Publika system för återbruk och hantering av avfall ska kunna etableras på kommunal mark.

4.4 Staden samverkar i att hitta hållbara lösningar för fastighetsnära hämtning av avfall.

Under mål 4 finns en åtgärd som berör stadsdelsnämnderna och där som bidragande aktör, att: Ta fram förslag på lämpliga ytor inom staden som kan användas för insamling av förpackningsavfall på allmän plats

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av ekonomiavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 18 april 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget och anser att det är en bra och framåtsträvande avfallsplan. Avfallsplanens koppling till stadens miljöprogram 2024–2030 och klimathandlingsplan 2024–2030 skapar en bra helhet och gör det enklare att arbeta in delmål och åtgärder i nämndens verksamhetsplan.

Varje huvudmål har ett antal delmål som i sin tur har ett flertal åtgärder. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har huvudansvar för genomförandet av en åtgärd och bidragande aktör för elva åtgärder. Det finns dessutom sju stycken åtgärder som omfattar alla nämnder och bolagsstyrelser. Förvaltningen bedömer att samtliga åtgärder är genomförbara vid samverkan och flera åtgärder arbetar förvaltningen redan med. Förvaltningen efterfrågar ett förtydligande kring ansvarsfördelning i roll som bidragande aktör samt vid åtgärder som omfattar alla nämnder.

Gällande åtgärden att införa källsortering på populära platser ser förvaltningen ett behov av tydliga direktiv kring vilka fraktioner som ska ingå. Samt en central upphandling av skräpkorgarna så att

utförandet är av lika modell över hela staden. Hämtningen kan medföra utmaningar med avtal samt mottagande uppsamlingsplatser. Idag har SVOA ansvar för hämtning av restavfall, matavfall samt återvinning på allmän mark. Därigenom kan det ses som lämpligt att SVOA även är ansvariga för hämtning av källsortering på parkmark via abonnemang med tillhörande taxa hos stadsdelsförvaltningarna. De ökade transporterna på parkmark med ökat slitage samt hämtarnas arbetsmiljö bör tas i beaktan. Dessa frågor behöver vara besvarade innan skräpkorgarna placeras ut för att återvinningen ska ge den planerade nyttan. Förvaltningen utreder parkskötsel i egen regi och ser över möjligheterna att vid ett eventuellt införande även utöka möjligheten till källsortering i parker och andra allmänna ytor.

Stadsdelsnämnderna är tillsammans med utbildningsnämnden huvudansvarig aktör för åtgärden kring minskning av matsvinn. Förvaltningen ser positivt på att åtgärden är formulerad på att genomföra matsvinnsminskande åtgärder och redovisa vidtagna åtgärder samt utvärdera effekter av dessa i verksamhetsberättelsen. Dock ser förvaltningen med sin erfarenhet av att systematiskt ha mätt matsvinnet sedan 2021 effekten av mätningarna och behovet av att det genomförs. Mätningarna bör ske anpassat per verksamhetsområde med en stadsövergripande metod för ett likvärdigt arbetssätt och möjlighet för kunskapsutbyte samt att jämföra resultat.

Karin Bülow
Stadsdelsdirektör

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Jonas Ransmyr

Ekonomichef

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Bilaga A Avfallsplan 2025 till 2030 utställningsversion
2. Bilaga A1 Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Stadsdelsdirektör	2024-04-04
Jonas Ransmyr, Ekonomichef	2024-04-04